

символіки Герба, Прапора, Гімну України; сприяння набуттю учнями соціального досвіду, успадкування духовних та культурних надбань українського народу; формування мовної культури, оволодіння та вживання української мови як духовного коду нації; формування духовних цінностей українського патріота: почуття патріотизму, національної свідомості, любові до українського народу, його історії, Української Держави, рідної землі, родини, гордості за минуле і сучасне; відновлення і вшанування національної пам'яті; підтримання кращих рис української нації – працелюбності, прагнення до свободи, любові до природи та мистецтва, поваги до батьків та родини.

Національно-патріотичне виховання учнів реалізується у процесі організації: навчально-виховної діяльності, позаурочної та позакласної роботи; позашкільної освіти; роботи органів учнівського самоврядування; взаємодії з батьками, громадськими організаціями, державними установами. Воно є необхідною складовою розвитку особистості дитини молодшого шкільного віку і потребує відповідної компетентності та власного прикладу вчителів початкової школи.

Список використаних джерел

1. Долецька С. В. Патріотичне виховання молодших школярів у процесі краєзнавчої роботи : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.07 «Теорія і методика виховання» / Східноукр. нац. ун-т імені В. Даля. Луганськ, 2011. 20 с.
2. Концепція громадянського виховання особистості в умовах розвитку української державності. URL: <http://sch17-nizhyn.ucoz.ua/16.doc>.
3. Концепція Нової української школи. URL: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch-2016/konczepczyia.html>
4. Молодший шкільний вік / С. Гончаренко. Український педагогічний словник. – Київ : Либідь, 1997. – 376 с.

БЕСПАЛЬКО Л.А.,

КУЩИК О.Г.

Гуманітарно-педагогічний фаховий коледж

Мукачівського державного університету, Україна

РОЛЬ ВЧИТЕЛЯ У ФОРМУВАННІ ОСОБИСТОСТІ УЧНЯ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

В умовах модернізації вітчизняної системи освіти особливо актуальною постає проблема формування особистості молодшого школяра і ролі вчителя у цьому процесі. Вступ дитини до школи, включення її у навчальну діяльність, взаємини у новому колективі змінюють її соціальний статус, сприяють формуванню самостійності, розширюють коло спілкування тощо. У житті дитини з'являється ще один значущий дорослий – учитель, який веде її у світ нових знань, формує систему життєвих цінностей, світогляд та ін. Цілком погоджуємося з В. Кременем, що «слід максимально наблизити навчання і виховання кожної дитини до її сутності, здібностей та особливостей. Цей принцип має бути визначальним при проведенні будь-яких змін в освіті. Бо саме він дозволить досягти найвищої якості освіти і, що надзвичайно важливо, не всупереч природі кожної дитини, а завдяки її пізнанню й розвитку» [4, с.16].

Формування особистості молодшого школяра, як зазначає Л.Божович, – складний, тривалий і суперечливий процес. На її формування впливають такі чинники: біологічні (тип нервової системи, задатки); соціальні, а саме: провідна діяльність (в ній формується свідомість, самооцінка); вчитель, його особистісні якості (доброта, ввічливість); класний колектив (доброзичливі відносини формують позитивні якості); сім'я; вулиця; культура, музика, кіно. Дослідник стверджує, що спрямованість особистості молодших школярів виражається у їхніх потребах та мотивах. Як і у дітей дошкільного віку, у них сильна потреба у: ігровій діяльності, проте змінюється зміст гри; в рухах (він не може довго сидіти на уроці не порушено, тому потрібно надати можливість дитині більше рухатись); у зовнішніх враженнях, через що першокласника приваблює зовнішній бік предметів, явищ, подій [1, с.112].

М. Забродський основною особливістю цього віку вважає зміну соціальної позиції особистості: вчорашній дошкільник стає учнем, членом шкільного і класного колективів, де слід дотримуватися нових норм поведінки, вміти підпорядковувати свої бажання новому розпорядку тощо. Соціальна ситуація психічного розвитку молодшого школяра характеризується системою вимог і очікувань дорослих щодо інтеграції дитини в шкільне середовище. У взаємовідносинах змінюється позиція як дитини, так і дорослих, насамперед батьків. Дорослі очікують від дитини більшої самостійності, відповідальності, витривалості. Значно зростає обсяг обов'язків дитини. З іншого боку, молодший школяр, усвідомлює соціальну значущість свого навчання в школі, вважаючи його необхідним етапом підготовки до дорослого життя. Найавторитетнішою особою для молодшого школяра серед оточення стає вчитель. Все це, на думку автора, сприймається дитиною як певний переломний момент у житті, який супроводжується ще й перебудовою системи взаємовідносин із дорослими, найавторитетнішою фігурою серед яких стає вчитель. Дитина, яка добре підготовлена до школи, швидко адаптується до умов навчального закладу, тобто виконує вимоги вчителя, режим школи, цікавиться змістом навчальних предметів, устанавлює відносини з ровесниками, перебуває у позитивному настрої [3, с.69].

І. Агафонова та О. Никоненко стверджують, що зміна соціальної ролі дитини, поява нових обов'язків позначається на її стосунках з однолітками, вчителями, батьками, так як учні по-різному реагують на початок шкільного навчання, тому успішність їх пристосування до нового соціального статусу суттєво залежить від діяльності учителя початкових класів та підтримуючого ставлення батьків. За сприятливих умов початку навчання дитини у школі в її психіці формується перше психічне новоутворення віку – внутрішня позиція школяра, що є показником успішної адаптації до умов шкільного навчання [5, с.69].

Фундаментальне дослідження взаємин дитини з дорослим у контексті розвитку її вищих психічних функцій належить Л. Виготському, який стверджує, що взаємини з дорослим, які з'являються з перших днів життя дитини, є джерелом її психічного розвитку і зумовлюють його впродовж усього періоду дитинства [2, с.83]. Однією з перших соціальних потреб дитини є потреба у спілкуванні та спільній діяльності з дорослим (Д.Ельконін, М.Лісіна, Л.Божович та ін.). Як вважає І. Дубровіна [6, с. 26], потреба молодшого школяра у взаєминах із дорослим реалізується більш чи менш успішно залежно від характеру спілкування дитини з

учителем. Вчена помітила, що важливе значення для дитини мають не тільки оцінки, які виставляє вчитель, а також характер інтонації, якою супроводжується його схвалення чи осуд. Дитина потребує не лише професійних, а й особистісних, щирих ставлень до неї вчителя. Фактором розвитку особистості молодшого школяра є не стільки навчальна діяльність, скільки ставлення вчителя до успішності, дисциплінованості, старанності дитини.

Отже, на основі аналізу психолого-педагогічних джерел з проблеми дослідження можемо констатувати, що роль учителя початкових класів у формуванні особистості учня молодшого шкільного віку є визначальною, від неї залежить подальший розвиток його ключових компетентностей, що є метою модернізації початкової школи.

Список використаних джерел

1. Божович Л. И. Личность и ее формирование в детском возрасте / Л.И.Божович. – Москва: Просвещение, 1968. – 464 с.
2. Выготский Л. С. Детская психология / Л.С. Выготский // Собрание сочинений: в 6 т. – Москва: Педагогика, 1984. – Т. 4. – 432 с.
3. Забродський М. М. Вікова психологія: Навч. посібник / М.М.Заброцький. – Тернопіль, 2005. – С. 57 – 70.
4. Кремень В. Г. Поступ до нової філософії освіти в Україні / В. Г. Кремень // Розвиток педагогічної і психологічної наук в Україні. – Харків, 2002. – С. 9 – 23.
5. Поліщук В. М. Психологічні особливості дітей перехідного періоду від дошкільного до молодшого шкільного віку: дис. ... канд. психол. наук / В. М. Поліщук. – Київ, 1995. – 198 с.
6. Рабочая книга школьного психолога / под. ред. И.В.Дубровиной. – Москва: Просвещение, 1991. – 303 с.

БЛЯК Л. В.,
МИКУЛІНА А. К.

Мукачівський державний університет, Україна

РОЗВИТОК КОМПОЗИЦІЙНИХ НАВИКІВ У ДОШКІЛЬНИКІВ В ПРОЦЕСІ СЮЖЕТНОГО МАЛЮВАННЯ

Ознайомлення дітей з основами композиції передбачено програмою навчання та виховання дітей дошкільного віку. Згідно з завданнями програми розглядаються теоретичні питання ознайомлення дітей з основами композиції, з процесом роботи художника над картиною, розкриваються вимоги щодо послідовності роботи над сюжетним малюнком.

Щоб успішно засвоїти навчальний матеріал з композиції, слід навчити дошкільників виконувати сюжетні малюнки з пам'яті на основі попередніх спостережень навколишнього життя та з уяви, а також створювали ілюстрації до літературних творів (казок, байок, оповідань, віршів), мультфільмів і кінофільмів.

Ці завдання відіграють важливу роль як в вихованні дошкільників так і в розвитку їхньої просторової уяви, у виробленні елементарних умінь з основ композиції. Н.Т. Кириченко та Т. Підкурманна вивчали особливості оволодіння дошкільниками композиційними навиками в процесі створення малюнку [1].

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>